

הוועד להפצת תורת הצה"ק בעל ה'ישמח לב' מפרוקירכען זיע"א ולמעלה בקורש

תשפ"ה | גליון סה' | שנה ב'

הגה"ק רבי משה שמעון הלוי זיע"א
אבדק"ק יאקא ופרויקירכען
תלמיד למרן השבט סופר זיע"א

天

עוד יזכור לנו

מדור מיוחד להנצחת נכדי רבינו זיע"א

יום שני - כ' בסיון

מרת צערל בת רבינו הגה"צ רבי משה
שמעון הלוי ע"ה הי"ד

ובעלה הגאון ר' בנימין זאב בן מוה"ר
משה ז"ל ראאב נעקד"ה עם בניהם
יהודה דוב, הינדא, ירמיה, שרה, הי"ד

נלב"ע תש"ד

שלשלת הדורות: מרת צערל הי"ד ובעלה
הגאון ר' בנימין זאב זצ"ל הי"ד, חתן רבינו
הגה"ק זיע"א.

יום רביעי - כ"ב באייר

הגאון רבי יצחק שלמה בן הגאון ר'
אברהם צבי זצ"ל אונגאר
אב"ד חוג חתם סופר - בני ברק

נלב"ע תשס"ד

לא הניח זרע של קיימא נא להתפלל וללמוד
לעילוי נשמתו.

שלשלת הדורות: הגאון רבי יצחק שלמה
זצ"ל, חתן הגאון ר' יהודה לוי בנו של רבינו
הגה"ק זיע"א.

ת.נ.צ.ב.ה

ברכת מזל טוב

לאחי היקר פה מפיק מרגליות

הרה"ג ר' שמואל בנימין זינגער שליט"א
בעמח"ס בשבילי הלכה, ועורך מדור הגליון 'שפת הלכה'

לרגל הוצאת הספר 'לב הלכה' על הלכות טהרה

יה"ר שיפוצו מענינותיך חוצה, ולגלות את אור התורה בקרב הארץ.

המברך אחיך: אברהם יהושע זינגער

שהשמחה במעונם

לידידנו נכדי רבינו זיע"א

הרה"ג ר' אליהו שלום ברקוביץ שליט"א
(חתן מוה"ר בנימין פישקוס ז"ל)

הרה"ח ר' יצחק גולדקלאנג שליט"א

הרה"ח ר' בנימין גולדקלאנג שליט"א

בית שמש - חיפה

לרגל הולדת הגנינה - הנכדה - הבת בשעט"מ

יה"ר שיזכו לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, אמן.

המברכים ומשתתפים בשמחתכם

אכון 'שלא אכ' פרויקט

וכן קורא פרויקט 'לשתות'

האם צריך לכסות מיני מזונות בשעת הקידוש

הקדמה

מצאנו בזה הרבה מנהגים ונילך בתר המקור
בהלכה בגמרא ובראשונים ונושאי כליהם, עד כמה שידנו
מגיע.

כיסוי הפת בשעת הקידוש וטעמיהם

נפסק בשולחן ערוך (סי' רע"א סעי' ט') "צריך שתהיה
מפה על השולחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על
גביו", והטעם בזה כתב הטור בשם הירושלמי "שלא
יראה הפת בשתו, פירוש שהוא מוקדם בפסוק והיה ראוי
להקדימו בברכה ומקדימין בברכת היין" (עי' קרבן נתנאל פ"י
פסחים אות ל' שלא מצא כן בירושלמי, ובמרכז הביא סברא זו בשם ר'
אברהם, וכמו כן בהגהות מיימוני פכ"ט מהל' שבת ולא הזכירו מזה
הירושלמי), והטור כתב עוד טעם לכסות הפת בשעת
הקידוש "ואני שמעתי טעם לעשות זכר למן שהיה מונח
כמו קופסא טל למעלה וטל למטה, וזכר לזה נותנין מפה
תחת הפת ואחרת על גביו", ועוד טעם כתב הטור (שם)
שיפרוס מפה על הפת בשעת הקידוש משום יוקרא
דשבתא, דהיינו שיראה כאילו הובא עתה הפת לאחר
הקידוש לכבוד שבת.

נפקא מינא בין הטעמים

ומצאנו הרבה נפקא מינא בין הטעמים, ונפרט כמה
מהם, א. אם אפשר לכסות במפה שקופה, שלטעם שצריך
לכסות כדי שלא יראה הפת בבושתו בזה כשהמפה שקופה
יש בו משום בבושת הפת, וגם משום הטעם של יוקרא
דשבתא חסר בו כשהמפה שקופה, אבל לטעם שיש בו
משום זכר למן סגי במפה שקופה.

עוד נפקא מינא אי צריך לכסות מיני מזונות
בשעת קידושא רבא

ועוד נפקא מינא מצאנו בדן אי צריך לכסות המיני
מזונות שאוכלים אחר הקידוש בצפרא דשבתא להיות
קידוש במקום סעודה, שלטעם שצריך לכסות הפת משום
זכר למן זה לא שייך כי אם בפת גמור כיון שאינו שייך רק
בלחם משנה, ולטעם שצריך לכסות הפת כיון שזהו יוקרא
דשבתא זה גם לא שייך שחורית.

ולטעם הראשון שצריך לכסות הפת כדי שלא יראה
הפת בבושתו, יש לחקור בטעם שכתב הטור בשם
הירושלמי שיש לכסותו שלא יראה הפת בבושתו כיון
שהוא מוקדם בפסוק והיה ראוי להקדימו בברכה
ומקדימין בברכת היין, האם הטעם שיש להקדימו ככל
ברכת הנהנין שצריך להקדים את ברכת הגפן קודם
ברכת בורא מיני מזונות, וכמו שהביא הלכה זו בקיצור
שולחן ערוך (סי' י"ה סעי' ה') "צריך לכסות את הפת שלא
יראה בשתו שמקדימין לו ברכת היין", ולטעם זו יש גם
לכסות את מיני מזונות שאוכלים לאחר קידושא רבה,
או יש לומר שיש להקדימו כיון שלא יראה הפת בשתו
שאינו מקדישין עליו אלא על היין, וכמו שכתב במשנה
ברורה (שם) "שלא יראה הפת בשתו שאין מקדישין עליו
אלא על היין והוא יש לו דין קדימה בשאר מקומות"
(ועי' במחצית השקל סי' רצ"ט סעי' י"ב שמבאר כן "בשלמא גבי קידוש
(סי' רע"א סעי' ט') דצריך לכסות את הפת כשקדיש על יין שם איכא
למירמא דאיכא בוין לפת דהא אפשר לקדש על הפת, אע"ג דהיכא דאית
ליה יין צריך לקדש על היין סי' ע"ב סעי' ט', מ"מ גם כן בוין שהיין
יקדום לפת לקידוש כשש לו יין").

לדייק ממגן אברהם שצריך לכסותו מצד דיני
קדימה

ובאמת יש מקום לומר שצריך לכסות את הפת כיון
שלא יראה בשתו שמקדימין לו ברכת היין, ע"פ מה
שנפסק להלכה בשולחן ערוך (סי' רצ"ט סעי' ט') "אם רוצה
לסעוד יתיב הבדלה צריך להזהיר שלא יביא לחם
לשולחן קודם הבדלה, ואם הביא פורס עליו מפה ומכסנו
לפי שהוא מוקדם בפסוק וצריך להקדימו אם לא יכסנו",
ועי' בט"ז (שם) שהקשה "קשה לי כיון דאין רשאי לאכול
קודם הבדלה הוה ליה כאילו אינו ומאי בבושת לפת יש כאן,

בשלמא גבי קידוש אמרינן לעיל (סי' רע"א סעי' ט') שיש לכסות
הפת שלא יראה בשתו כיון שאפשר לקדש על הפת, מה
שאינו כאן דאין מבדילים על הפת אם כן אין שייך בבושת",
וכן הקשה המגן אברהם (שם סי' י"ב) ומיישב "מ"מ הדין נותן
בעלמא להקדימו, ואם כן הוה ביזוי לפת שיקדים לו דבר
אחר לכן יש לכסותו" (ועי' בט"ז שם דמיישב כענין זה "וילי דהוה גופיה
הוה בבושת דמראה שאין לפת מעלה כמו יין והוא מוקדם", וכתב ע"ז בשו"ת
רבי עקיבא יוסף שלזינגער אור"ח סי' צ"ה "וכונתו שכיון שבעלמא צריך
להקדימו אע"פ שעכשיו אין לו דין קדימה מ"מ הוה בבושת לפת, אבל בכל זה
צריך עיון עוד מה זה מוסיף שבעלמא צריך להקדימו מ"מ כיון שעכשיו צריך
להקדים את היין מדינא מאי שייך בבושת, והוא הדין בקידוש על היין כיון
שההיזוי לקדש על היין לכתחילה אם כן איכא דין קדימה ביין ומאי שייך
בושת לפת, ולכן נראה לי דעיקר הטעם משום יוקרא דשבתא, וכן משמע
בט"ז סי' רע"א סעי' י"ב ועוד הבו דלא לוסף עלה דכל הדבר של כיסוי הפת
חידוש הוא וחידושו זה נאמר רק בפת").

והיוצא לפי ישוב זה, דהוא הדין במיני מזונות אע"ג דאין
מקדישין עליו, עם כל זה הוא מוקדם בפסוק ובמקום אחר
היה מקדים והכא אינו מקדים, ולכן צריך לכסות כיון שלא
הקדים עליו לברך, חזינן שצריך לטעם הפת היא לטעם
הירושלמי שצריך לכסות את הפת היא שלא יראה הפת
בשתו שאין מברכין עליו מוקדם ככל ברכת הנהנין, ואם כן
צריך אף לכסות את מיני מזונות כדי שלא יראה בשתו שאין
מקדימין לברך עליו כמו שמקדימין אותו בעלמא (עי'
באריכות בשו"ת לבושי מרדכי ח"א סי' מ"ח), דהרי לדעת רוב
הפוסקים אוליין בתר הטעם שלא יראה הפת בשתו. (עי'
ערוה"ש סי' רצ"ט סעי' י"ד, שכתב "אך אנו תופסין לעיקר טעם בבושת, וראיה
דבסעודה שלישית אין מכסין הפת", אמנם עי' בשו"ע הרב סי' רע"א סעי' י"ז
שלא כתב כלל הטעם שלא יראה הפת בבושתו, ועי' בשו"ת רבי עקיבא יוסף
שם שנקט העיקר כטעם שצריך לכסות הפת משום יוקרא דשבתא).

להקשות על יסוד זה

ואף שיש להקשות על יסוד זה שכתבנו דיש לכסות את
הפת כיון שלא יראה הפת בשתו שאין מקדימין לברך עליו
ככל דיני קדימה בברכות, דכי כשלפניו נמצאים פרי שחביבי
לו ופרי משבעת המינים ומקדים החביב וכי צריך לכסות,
וזה לא שמענו, אבל מ"מ יש ליישב ע"ז דהא אנו קיי"ל (סי'
ר"א סעי' א') כדעת הרא"ש (ברכות פ"ו סעי' כ"ה) דדוקא בשאר
פירות נגד שבעת המינים אוליין בתר החביב אבל בענין
ההקדם בשבעת המינים עצמם לא אוליין בתר החביב אלא
צריך להקדים כיון שהקדים אקדומיה, [לבד מדעת
הרמב"ם (פ"ח מהל' ברכות הי"ג) ועי' בשולחן ערוך (סי' ר"א סעי'
ב)], ובנידון זה בלאו הכי בוודאי מזונות חביב מין אליבא
ריקנא מיד לאחר התפילה בשבת בבוקר (עי' בשו"ת לבושי
מרדכי שם), ואם כן יש לכסות את מיני מזונות בשעת קידושא
רבה.

דעת הסוברים שאין לכסות מיני מזונות בשעת
הקידוש

ויש שרצו לטעון דשאני מזונות מפת דצריך לכסותו
בשעת הקידוש מחמת שלא יראה הפת בשתו, כיון שדווקא
בפת שהוא ראש וראשון לכל הברכות והוא עיקר הסעודה
והכל טפל אליו בברכה שייך בזה ענין 'בושת', משא"כ במיני
מזונות שאינו עיקר הסעודה לא שייך בו כלל הטעם שלא
יראה הפת בבושתו ואינו צריך לכסותו (עי' ספר ברכת הבית שער
מ"ו ס"ק נ"ו, שכתב "וגם בזה לא נהנו כן ומנהג ישראל תורה הוא דמשום חיוב
קדימה אין כאן, כיון דאסור לאכול קודם קידוש ואין כאן רק משום בבושת
כמבואר במגן אברהם סי' רצ"ט ס"ק י"ב, וזה דווקא בפת משום דהוא ראש
לכל הברכות ונל על הלחם יחיה האדם, משא"כ בפת הבא בכיסויין דלאו בכלל
לחם ואין מברכין עליו המוציא לא שייך בבושת, וגם בפת כן דהוא עיקר
הסעודה והכל טפל אליו שייך בבושת משא"כ בשאר דברים", ועי' בשו"ת רבי
עקיבא יוסף שלזינגער אור"ח סי' צ"ה שמסיק כן להלכה).

היוצא להלכה

נפסק בשולחן ערוך (סי' רע"א סעי' ט') שכשקדיש על
היין בשבת "צריך שתהיה מפה על השולחן תחת
הפת ומפה אחרת פרוסה על גביו", והנה כל זה
שצריך לכסות מיני מזונות מנהג העולם שלא לכסותו,
אבל ישנו כמה מקומות שנוהגים לכסות אף מיני
מזונות בשעת קידושא רבה.